

GLASNYT

Udgivet af Glashistorisk Selskab Aalborg * 1976

Nummer 47.

november 2009

23 årgang

Indhold.

Side. 3-13 Kommentar til indlægget fra N. Andersen og T. Errboe v./Jørgen F. Rønnest.

Side. 14 Referat fra mødet den 7. oktober 2009

Side. 15-17 Div. indslag fra Hans Olaf Lindhard, Kastrup.

Side. 18-21 Referat fra mødet den 11. november 2009

Side. 21-26 Efterlysning i GLASNYT nr.45 gav resultat. v./ Jørgen F. Rønnest.

Side. 27-28 Kommentar til indlægget i glasnyt nr.46 v./ T.Errboe og N. Andersen

Side. 29-31 Nyt om Odense Glasværks egeløvstype. v./Jørgen F. Rønnest

Side. 32 GLASTUR TIL HOLLAND rejsebeskrivelse fra Irene M. Kristensen

GLASNYTs redaktion adresse:

Glashistorisk Selskab Aalborg*1976

Postboks 543, 9100 Aalborg.

Ansvarlig redaktion:

Poul Schjelder, TLF / FAX. 98 38 12 26

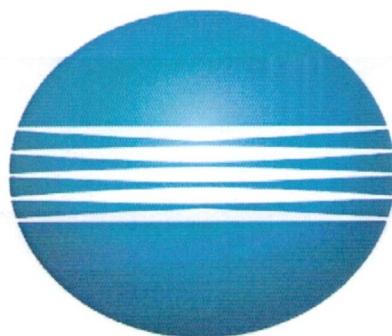
E-mail : schjelder@tv.dk

Irene M. Kristensen. TLF: 86 27 22 96

Bente Hansen. TLF: 98 38 33 54

Tryk : Schjelder / KONICA MINOLTA digital kopiprinter

KONICA MINOLTA

Konica Minolta Business Solutions Denmark a/s

Gøteborgvej 1, 9200 Aalborg SV

Tlf : 72 21 21 21 FAX : 72 21 27 02

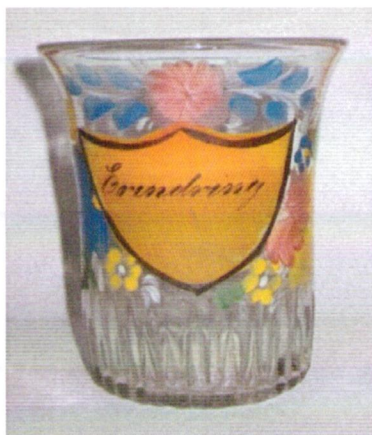
Kommentar til indlægget fra Niels Andersen og Torben Errboe.

Jeg har med interesse læst TE og NA kommentarer til mit indlæg i Glasnyt nr. 45.

Først vil jeg sige tak for de pæne ord, det var alt for meget. I den her "branche" bliver man aldrig udlært, desværre.

"Om at sætte nogle ting på plads".

Desværre var der vist en enkelt eller to formuleringer, der ikke var helt dækkende for min mening, bl.a. udtrykket med "at sætte nogle ting på plads". Med den bemærkning mente jeg faktisk kun, som det vist også fremgår af indholdet, at nogle krus godt kan have indhakket, uden at det altid kan påvises ved at tage det i øjesyn.

Men selvfølgelig lå det nok også lidt i baghovedet, at NA ikke omtaler, at det ikke er alle nordjyske krus med emaljedekoration og devise, der har gult skjold, men at der rent faktisk findes i hvert fald et – nu to krus med rødbrunt skjold, og med en anden tekst (Erindring). Se artiklen "Efterlysning gav resultat", den kommer på et tidspunkt i Glasnyt.

Det var sådan set hovedformålet - resten af artiklen er udtryk for mine holdninger, men I har fuldstændig ret i, at jeg synes I henfører alt for mange af de rosenmalede glas til Conradsminde, for det er der meget lidt belæg for, hvis man holder sig til fakta. Forhåbentlig vil der på sigt dukke noget mere materiale op – der kan bekræfte eller afkræfte – en rosenmalet produktion på Conradsminde, for på nuværende tidspunkt er påstanden udelukkende baseret på gætterier, som har sin oprindelse i forholdene før 1973, dvs. inden "Mylenberg og Aalborg prislisten 1859" dukkede op, og hvor denne hypotese eller måske snarere myte om en rosenmalet produktion på Conradsminde blev så grundigt cementeret, at den er overordentlig svær at nedbryde eller sætte spørgsmålstegn ved.

Indpakkingspapir.

Mht. indpakkingspapiret med Conradsmindes navn, som NA omtaler, så vil jeg henvise til min artikel "Traditionens betingelser og kildepålidelighed". Artiklen kommer i "Glasnyt" på et eller andet tidspunkt, men kort fortalt – så fremgår det af AHM's glasregistreringsblad vedr. de rosenmalede riflede øl/vandglas - "At vandglassene blev fundet i original emballage fra Conradsminde".

Hvornår startede den emaljemalede produktion på værkerne?

TE mener i dette afsnit, at jeg vist har overset noget, når jeg skriver: ”Der er noget der tyder på, at Holmegaards emaljemalede produktion startede omkring 1853 – vi har ikke noget bevis for en tidligere produktionsstart”. Det fremgår af den efterfølgende tekst i mit indlæg, at jeg rent faktisk mener den rosenmalede produktion, som jo er den del af emaljeproduktionen, der er interessant i den her forbindelse. Mht. den omtalte apotekerflaske, så kan man vist ikke i forbindelse med den bruge udtrykket ”produktionsstart”, da flasken formodentlig er en enlig svale, og det gør som bekendt ingen somer. Jeg mener, apotekerflasken er et godt bevis på, hvad værkets første glasmaler/glasmalere har beskæftiget sig med, nemlig apotekerflasker med etiketter, som på det tidspunkt var en efterspurgt vare, hvilket også fremgår af Holmegaards prisfortegnelse fra 1853. Desuden malede han/de på ”Cantineflasker”, som det fremgår af efterfølgende udsnit fra samme prisfortegnelse.

Glas til Huusholdningsbrug										7
Klukflasker, røde og blaae med Prop		$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	Pots						
		22	28	β pr. Stk.						
Cantineflasker		$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	1	2	3	4	Pots
Nr. 1	uden Prop	8	10	14	16	18	32	42	52	β pr Stk.
Nr. 2	med Prop	12	14	18	20	24	40	50	60	" " "

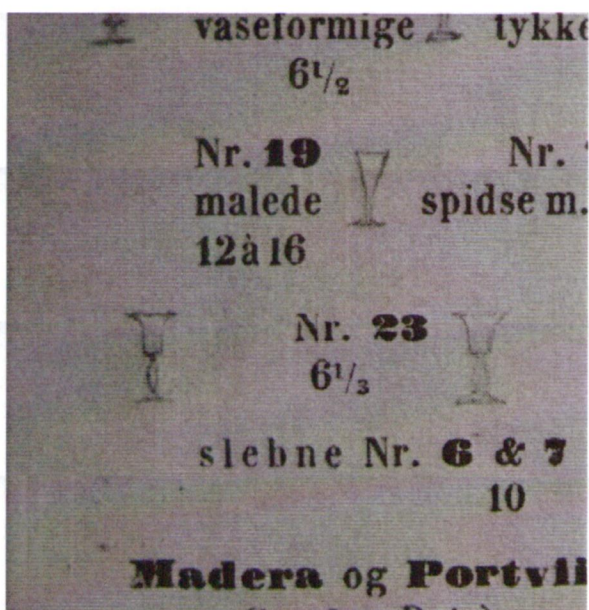
Cantineflasker leveres med oliemalet og med malet og indbrændt Skilt efter Bestilling.

Udsnit fra HG prisfortegnelse 1853 side 7 med bl.a. ”Cantineflasker, som kan leveres med oliemalet og med malet og indbrændt Skilt efter Bestilling”.

Mht. en rosenmalet emaljeproduktion på Holmegaard, så mener jeg, at Holmegaards kat. 1853 dvs. prisfortegnelsen (prislisen) rent faktisk bekræfter, at de tidligst påbegyndte en rosenmalet produktion omkring det tidspunkt, men noget i prisfortegnelsen 1853 tyder umiddelbart også på, at det snarere er senere end før.

I Holmegaards 1853-prisfortegnelse er der kun nævnt 2 ”malede” varer i den oprindelige trykte prisfortegnelse - nemlig snapseglass nr. 19 og øl/vandglas nr. 21. Vi ved ikke, hvordan snapseglass nr. 19 så ud, hverken form- eller dekorationsmæssigt, da det hverken er vist i 1853-prisfortegnelsen (håndtegnet) eller i HG kat.1853

(formbogen). Det er øl/vandglas nr. 21 derimod, men den viste dekoration fra kat. 1853 kendes ikke (se efterfølgende udsnit af katalog 1853). Formmæssigt er det vist i både HG 1853-prisfortegnelse og i det såkaldte HG kat. 1853 og dekormæssigt – som tidligere nævnt - i HG kat. 1853, som faktisk er en samling af formtegninger, som er blevet til over en vis periode. At denne samling af formtegninger, som menes at være udført som en hjælp til hyttemesteren, bliver benævnt HG kat. 1853 skyldes udelukkende, at en meget stor del af de priser, der er nævnt i denne formbog, faktisk er identisk med de priser, der er opgivet i Holmegaards prisfortegnelse (priskurant/prisliste) 1853.

Udsnit af hhv. HG prisfortegnelse 1853 side 3 med Snapseglass nr. 19 "malede" og HG kat. 1853 med modeltegning af Vandglas nr. 21 "malet" på side 9.

Øl- og Vandglas Nr. 9 pr. 100 Stk. flint slebne 18 1/3	Nr. 10 (Overhængsglas) glatte, blomstersk 9 1/6 14 2/3	Nr. 11 tøndeformige 9 1/6 2 1/2
Nr. 12 Vandglas m. buget Bund 11	Nr. 13 m. udbøjet Rand 7 1/2	Nr. 14 Servanteglas 5 1/2
Nr. 15 m. Fod 9 1/6	Nr. 16 m. Fod, lange 9 1/6 2 1/2	
Nr. 17 flade Lomme glas 9 1/6	Nr. 18 blaae Vandglas 14 2/3	Nr. 19 Punscheglas 5 1/2
Nr. 20 Iisglas 6 1/2	Nr. 21 malede 16	Nr. 22 fiint slebne 18 1/3 2 1/2
Nr. 23	Nr. 24 med Stjerne i Bunden	

Udsnit af Holmgaards prisfortegnelse 1853 side 5 med "Øl/vandglas nr. 21 malede".

Den eneste forbindelse, der er til kendte Holmegaard glasvarer, i HG prisfortegnelse 1853, er, at der på et tidspunkt er tilføjet en håndskreven dekorationsform: ”malet” og ”pris” for:

- Hankeglas – cylinderformede (nr.1) & tønndeformede (nr.2) - i størrelserne: 3/16 & 1/4, 3/8, 1/2 og 3/4 pot. Flere af disse krus i forskellige størrelser kendes malet (rosenmalet), især de cylinderformede. I HG kat.1853 findes der vist 2 tønndeformede hankeglas (nr. 2) med rosenmalet blomsterranke og devise, de kendes ikke og er muligvis aldrig fremstillet.

Da disse malede hankeglas er tilføjet efter at priskuranten er trykt, må en nærliggende konklusion være, at produktionen af disse hankeglas først er startet på et tidspunkt efter 1853. Da den efterfølgende Holmegaard-priskurant, som averterer rosenmalede glas, først kommer i 1867, så kan produktionen teoretisk være opstartet på ethvert tidspunkt i det tidsrum, og måske på et tidspunkt, hvor Conradsminde for længst var historie. Holmegaard udgav dog allerede i 1865 en ny prisliste, men den var noget simplificeret og nævner ingen rosenmalede glas, hvilket alligevel er lidt underligt, når man ved, at ”Mylenberg og Aalborg kat. 1859” averterer disse malede varer en hel del år før.

blaac.....		18	20 " " "				
Hankeglas		Nr. 1 cylinderformige				Nr. 2 tønndeformige		
		1/16	1/8	3/10 & 1/4	3/8	1/2	3/4	1 Pots
		5 1/2	6 1/2	8	11	14	18	24 1/2 pr. Stk.
med Laag				12	16	20	24	34 " " "
blomsterskaarne		10	12	16	20	25	29	40 " " "
med skaaret Navn og Krands.....		9 1/2	10 1/2	12	16	20	26	32 " " "
		Nr. 3				Nr. 4		

Udsnit af HG prisfortegnelse/prisliste 1853 side 5 med Hankeglas, som nederst håndskrevet er tilføjet ”malet” og ”pris” på nogle typer og størrelser.

Nu vil nogle måske hævde mht. ovennævnte ”malede” hankeglas` ”mangel” i HG-prisfortegnelse 1853, at det kan skyldes en forglemmelse ved trykningen. Det kan både være rigtig og forkert, men at det er en reel tilføjelse bekræftes af, at:

- rosenmalede snapseglas nr. 1 & 2
- rosenmalet øl/vandglas nr. 13

- rosenmalede ¼ pot ølglas nr. 1 & 2
- rosenmalede karafler
- rosenmalede vinglas (menes fremstillet, men nævnes ikke i nogen priskurant)

heller ikke averteres i HG prisfortegnelse 1853, heraf er de 3 førstnævnte vist i omtalte formbog (katalog) med dekoration. Det er derfor indlysende, at produktionen af rosenmalede glas, på daværende tidspunkt (1853) kun er på begynderstadiet.

Udsnit fra HG kat. 1853 s. 8/18 med hhv. øl- og snapsøglas / hanke- og vandglas.

Hvornår startede den rosenmalede emaljeproduktion i Nordjylland.

TE & NA mener, sådan fortolker jeg det, at man skal lægge hovedvægten på ikke fyldestgørende folketællingsoplysninger frem for udgivne/udsendte priskuranter. TE skriver på side 15: "men vi står uden dokumentation for, at Mylenberg allerede fra starten har produceret emaljemalede varer" (jeg går ud fra, at der menes det, vi i dag kalder en "rosenmalet" produktion). Det kan jeg kun give jer ret i, på den anden side - så mangler jeg dokumentation for - at Conradsminde i det hele taget har haft en rosenmalet produktion nogensinde. At man har ansat en glasmaler, kan ikke tages til indtægt for, at man har haft en rosenmalet produktion, kun at man formodentlig har haft en emaljemalet produktion af en eller anden art (læs apotekerartikler).

Mht. Mylenberg så havde værket sikkert de samme problemer som Conradsminde, der skulle holde "trit" med Holmegaard, blot skulle Mylenberg holde "trit" med både Holmegaard og Conradsminde, så en tidlig rosenmalet produktion på Mylenberg er ikke urealistisk, men svær at bevise, men måske kan det på sigt dokumenteres.

Vedr. diverse folketællinger, så ved enhver, der har beskæftiget sig lidt med disse ”begivenheder”, at de kan være særdeles korrekte med en masse sande og nyttige oplysninger, men de kan også være det modsatte, hvilket i høj grad skyldes den pågældende person, der har fået pålagt jobbet som folketællings – bogfører, samt selvfølgelig ejerne af de forskellige boenheder i hans registreringsområde, idet det var disse personer, så vidt jeg ved, der koordinerede de forskellige oplysninger, som var nødvendige, for at folketællingerne blev korrekte.

I Mylenberg tilfælde, så var ejeren og driftsherren i 1855 på tidspunktet for ”Folketællingen 1855”, Sigismund W. V. Mylius, som arvede Mylenberg gods med det planlagte, men ikke opførte glasværk Gandrup Glasværk efter faderens død. I 1854 meddeler han forpagterne, ”Kielgast og Hagen”, at han selv vil føre glasværket videre under navnet Mylenberg Glasværk og under ledelse af inspektør Klingenberg (oplysningerne er fra: ”Et par prislister for nordjyske glas” af Torben Witt i Hikuin 2 – 1975 og harmonerer ikke med oplysningerne i DG, hvor man anfører, at det er forpagterne Kielgast & Hagen, der giver op pga. dårlig økonomi, så Mylius bliver påtvunget driften af glasværket).

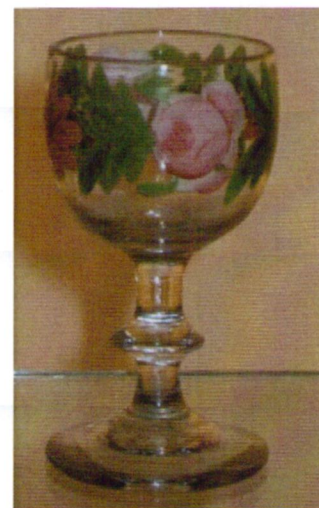
Så de folketællingslister, der i 1855 blev udarbejdet om medarbejderne på Mylenberg Glasværk, var sandsynligvis indsamlet, bearbejdet og videregivet til folketællings-bogføreren af inspektør Klingenberg, som sandsynligvis ikke havde nogen stor glasteknisk viden, han havde sandsynligvis forstand på økonomi. Ved mange af de øvrige nævnte folketællinger på Conradsminde og Mylenberg var det sandsynligvis forpagterne/hyttemesteren, der havde fået den opgave, som de/han i øvrigt også burde have mere indsigt i, men det har tilsyneladende ikke udmøntet sig i fyldestgørende oplysninger, hvilket kan skyldes, at en glasmager er først og fremmest en glasmager, man gik nok ikke så meget op i de forskellige tillægsbetegnelser, som vedrører den almindelige produktion af slibninger og blomsterranker, som ikke krævede en årelang uddannelse.

Hvilken uddannelse har en glasmaler? Mon ikke de fleste, der har været beskæftiget på de danske glasværker, har snuset til forholdene på et eller andet tysk glasværk, for den type malinger, der blev udført på de tidligste danske glasværker: Holmegaard, Conradsminde og Mylenberg krævede ikke nogen årelang oplæring/uddannelse. Som følge af ovennævnte forhold, så vil folketællingerne - i ”vores” tilfælde - altid være mangelfulde – desværre.

TE mener endvidere, at det Riismøller skrev i 1956 om Mylenberg, stadig er gældende set i forhold til Conradsminde. De skriver på side 15 - 5.afsnit: **"Med mindre der er fundet andre nye oplysninger eller arkivalier (udover "Mylenberg og Aalborg prislisten" fra 1859), som vi altså ikke kender til, kan det vel stadig slås fast, at Mylenberg fik en kort levetid, at det havde en anstrengt økonomi og en ringe produktion"**. Citat slut. Som dokumentation nævner de (NA & TE), at Torben Witt fra AHM skriver i Hikuin 2-1975 i artiklen: Et par nordjyske prislister, at Mylenbergs samlede hvidtglas produktion kun var det halve af Conradsmindes.

Hvis man sætter denne oplysning i relation til værkernes levetid, så må konklusionen på denne oplysning være, at begge værker havde en gennemsnitlig årlig produktion af hvidtglas på ca. samme størrelse, idet Conradsminde og Mylenberg havde en levetid på henholdsvis 22 og 11 år, så man kan vist ikke på den baggrund fortsat sige: **ringe produktion**.

3 snapseglas med hhv. 2 typer af "Den fligede nordjyske Rose" med krydsblomst og med ordinær blomst, og 1 snapseglas med "Den buede nordjyske Rose".

Hvis man laver en sammenligning mellem Mylenberg og Conradsminde på et tidspunkt, hvor de begge har en selvstændig produktion dvs. 1855, så fremgår det af folketællingerne (oplysningerne hentet fra DG 1,2,3 og 4), at man på Mylenberg beskæftiger: 1 glasmester, 10 glasmagere og 2 skyrere – på Conradsminde: forpagteren Kissmeyer, 1 fuldmægtig, 1 forvalter, 15 glasmagere med 2 lærlinge, 2 glasslibere med 4 lærlinge, 1 glasmager? (iflg. Torben Witt så står der rettelig glasmaler) 4 skyrere, 2 smede, 1 hjulmand og 5 arbejdsmænd. Til industritællingen samme år blev der opgivet, at der blev beskæftiget 26 mænd, 4 kvinder og 8 børn på Mylenberg og 38 mænd 2 kvinder og 10 børn på Conradsminde. Produktionsværdien var på Mylenberg ca. 17.000 rd. og på Conradsminde 30-40.000 rd.

Som det fremgår af ovennævnte oplysninger, så var Mylenbergs produktionsværdi godt det halve af Conradsmindes, hvilket ikke er dårligt for et forholdsvis nystartet glasværk. Desværre kan man ikke være sikker på, at de opgivne produktionsværdier er korrekte. Mht. folketællingernes opgivne antal beskæftigede, så må sandhedsværdien være i top, og disse tal synes at bekræfte, at det er korrekt, at Mylenbergs produktionsværdi er godt det halve af Conradsmindes (i 1855).

Ligeledes mener jeg, det er forkert at fremhæve, at Mylenbergs økonomi var anstrengt, uden samtidig at gøre opmærksom på, at det dels skyldes de papirhandler, der lå til grund for ejerskifter og forpagtningsaftaler – dels at Rathmann i sin kamp for markedsandele på et mættet marked fortsatte med at underbyde Holmegaard, som han også havde gjort det som forpagter på Conradsminde og Aalborg Glasværk, så økonomien blev efterhånden håbløs.

Jo, økonomien var problematisk, men mht. en rentabel drift, så var den vist ikke anderledes end på Conradsmindes, hvilket tydeligt fremgår af de oplysninger, der findes i litteraturen (Dansk Glas 1825-1925) om Conradsminde, bl.a. blev værket af A.Th.Schütte bortforpagtet til "Kissmeyer og Kielgast" i 1845 pga. for dårlig afkast af den investerede kapital. Det fremgår af litteraturen (DG), at såfremt det ikke var lykkedes at bortforpagte glasværket, så påtænkte Schütte alvorligt at lukke glasværket.

Det eneste, der efter min mening, fortsat er gældende, i relation til Riismøllers beskrivelse fra 1956 i "Arv og eje" om Mylenberg - set i forhold til Conradsminde - er, at værket fik en kort levetid, og det er faktisk med en vis modifikation, idet værket på en måde levede videre i Aalborg.

Torben Witt skriver, se efterfølgende (med **fed skrift**) fra artiklen "Et par nordjyske prislister" i Hikuin 2-1975. **Teksten i parentes er indføjet af undertegnede.**

I 1857 ændres de nordjyske glasværkers grundlag radikalt. Sigismund Wolf Veit Mylius`ældre broder dør. Derved bliver S.W. V. Mylius ejer af godset Lystrup i Sydsjælland og får direkte udsigt til at blive stamhusbesidder til familiegodset Rønningesøgård på Fyn, så snart formaliteterne er overstået. Lystrup solgte han straks til grev Molkte, der i forvejen havde et af landets største godser i Sydsjælland og med købekontrakten for denne handel henvendte Mylius sig til A. Th. Schütte for at købe Nørlund med Conradsminde, Torstedlund og Aalborg Glasværk af denne. Det er næppe glasværkerne, han var interesseret i, men godserne, eftersom han var parat til at overtage Rathmann & Kissmeyer`s ikke

ubetydelige gæld til Schütte (så Conradsmindes og Aalborgs Glasværks økonomi var på daværende tidspunkt absolut ikke god – tværtimod, men situationen var nok den, at Schütte fortsatte med at yde forpagterne henstand frem for at begære konkurs, man fortsatte - vil man i dag sige - med at smide gode penge efter dårlige, indtil situationen blev bedre eller en anden redning viste sig. Så den situation der opstod, med at Mylius ville købe Schütte`s godser, var sikkert velkommen) **og til straks at sælge glasværkerne til de to forpagtere, ganske vist til en tilsvarende pebret pris og mod at Conradsminde blev nedlagt til fordel for Mylenberg.** Der er blevet antydet forskellige forklaringer på de komplicerede transaktioner, bl.a. at Rathmann skulle have spekuleret i at sælge Aalborg til Holmegaard - og på denne måde have fået Mylenberg for en slik – en mulig men ikke helt indlysende tankegang eftersom glasværkerne blot var en biting i Schüttes og Mylius handel om godserne Nørlund og Torstedlund. Det facinerende stykke økonomisk historie det ville være at udrede forløbet er imidlertid så omfattende en opgave at den må vente til en anden lejlighed.

Det korte og det lange i sagen er, at firmaet Rathmann & Kissmeyer fra dette tidspunkt og til Rathmanns fallit i 1863 ikke er ret meget værd. Pantehæftelser og veksler tårner sig op, men facaden bliver holdt nogle år endnu, eftersom Rathmann endnu i 1859 er blandt de 100 største skatteydere i Aalborg. **De mange lån har deres årsag i den bevidste underbyden af Holmegaard i 1850`erne, den store krise i 1857 og de investeringer, der måtte gøres på Mylenberg, for at dette værk skulle kunne overtage Conradsmindes hvidtglasproduktion, der samtidig måtte billiggøres af hensyn til konkurrencen på det efterhånden dækkede indenlandske marked.** Det var de tekniske fornyelser, der nu skulle konkurreres på, og at Rathmann har indset det fremgår af, at det var på Mylenberg, at Holmegaards leder i 1863 kunne se demonstreret den første gasfyrede glasovn i Danmark. Firmaet, der i 1860 mistede den tekniske direktør **Friederich Kissmeyer** var imidlertid for langt ude i den økonomiske suppedas til at kunne klare sig og i efteråret 1863 gik værkerne på auktion rekvireret af 1. prioritetsindehaveren Aalborg Sparekasse. Man lod dog Rathmann beholde Gandrupgård og Mylenberg ved en transport til hans datter, som hun kort efter kunne betale 4.000 rd. af på fra faderens livsforsikringer.

Endnu inden auktionerne over hans ejendele var afsluttede, døde han i april 1864.

Mylenberg Glasværk drømte ingen om at starte på ny og familien solgte inventaret til Kastrup Glasværk, der også overtog en del af medarbejderne.

Modsat den hidtidige opfattelse (som oplyst i DG 1 & 2), at Mylius trækker Rathmann med sig, da han i 1861 må lade handlen med Schütte gå tilbage, er det her synspunktet, at det er Rathmanns kamp for en passende andel på et mættet marked, der udmatter og undergraver firmaets økonomi. Gælden til Mylius betyder i denne sammenhæng intet, eftersom der ikke blev svaret renter fra dec. 1859 og Mylius gik glip af hovedstolen på 45.000 rd. da Rathmann døde.

Så årsagen til nedlæggelsen af Mylenberg skyldes primært et ikke ukendt fænomen i vore dage, hvor man enten lukker eller flytter produktionen af konkurrence hensyn, det var også nødvendigt dengang, idet transport – og brændselomkostningerne var for store i Himmerland til, at produktionen kunne blive rentabel, set i relation til konkurrencen fra andre mere moderne glasværker. Det andet glasværk, Aalborg Glasværk blev af panthaverne solgt til købmand Levinsen, Aalborg.

At glasværkerne Mylenberg og Aalborg gik fallit var altså bl.a. en konsekvens af, at forpagterne Kissmeyer og Rathmann også havde opbygget en betydelig gæld på Conradsminde og i Aalborg, så på sigt var det måske den gæld, der var den egentlige årsag til, at glaseventyret sluttede i Himmerland.

Salget af Aalborg Glasværk beviste dog, set i bagklogskabens klare lys, at det stadig var muligt at drive et glasværk i det nordjyske, til trods for et ”mættet” marked, hvis de almindelige markedsmekanismer bliver overholdt og ledelsen udviser den fornødne omhu, det var de to ting, der svigtede på Mylenberg Glasværk. Der er meget lidt tvivl om, at den samme skæbne var overgået Conradsminde Glasværk, hvis det var det værk, der var blevet videreført, for det var omstændighederne i forbindelse med køb, salg, forpagtning og ejerskifter kombineret med en svigtende ledelse, der tog de forkerte beslutninger, der var årsag til Mylenbergs lukning, og ikke medarbejdernes glastekniske formåen. På kort sigt var lukningen af Mylenberg under alle omstændigheder nok uundgåelig pga. den glastekniske udvikling mht. ovne, brændsel- og transportudgifter.

Men på længere sigt var der måske alligevel mulighed for en glasproduktion i Himmerland, idet fremskridtet - jernbanen - var lige om ”hjørnet” (strækningen Randers – Aalborg blev indviet i 1869), men sådan vil det altid være, nogen bliver reddet på målstregen - andre gør det ikke, men det var jo nok den udvikling, der var med til at styrke Holmegaards position i godt og vel den sidste fjerdedel af 1800-

tallet, og som gjorde, at man solgte Kastrup Glasværk i 1874 og brugte fortjenesten til nødvendige investeringer på Holmegaard.

Arven af formene.

TE skriver her, at jeg bruger en forkert formulering, når jeg postulerer, ”at alle aktiver efter Conradsmindes lukning i 1857 overtages af Mylenberg og det indbefatter helt sikkert også diverse forme”. TE mener ikke, at man kan bruge et udtryk som ”helt sikkert”, når man taler om noget i relation til de nordjyske glasværker, dertil er vores viden for begrænset. Hertil må jeg nok give ham ret – altså med, at der ikke er noget, der er helt sikkert, men da det er den samme forpagter/ejer, der står bag begge glasværker, så kan man vist godt tillade sig at bruge udtrykket ”helt sikkert”, for der hersker ingen tvivl om, at formene i økonomisk henseende blev overtaget af Mylenberg, men hvorvidt de har været anvendt, kan der selvfølgelig helt sikkert ikke siges noget om på nuværende tidspunkt.

En nødvendig begrænsning.

I forbindelse med, at jeg søgte efter oplysninger om fastblæste, riflede nordjyske hankeglas med devise og rosenmaling, fremførte jeg, at der må eksistere langt flere krus med devise, end der er vist i bogen ”Dekorerede danske glas. Formuleringen var desværre åbenbart ikke præcis nok, faktisk mente jeg, som det også fremgår af indholdet i indlægget, at der skulle have stået vist og omtalt. TE siger i dette afsnit, ”at de har langt mere materiale end der er vist”, men at en begrænsning var nødvendig, men min efterlysning gik især på, at der må eksistere langt flere krus med danske ”erindringstekster” (devise) og rosenmaling end der er **omtalt og vist i bogen**.

Som en selvfølge gik jeg ud fra, at man kun havde kendskab til de krus, der er vist og omtalt, altså bortset fra et enkelt krus, der pga. et mindre godt foto gled ud af bogen/hukommelsen, det er hvad der kan ske, men de 6 - (7) krus, der er vist og omtalt i bogen (jeg går ud fra, at de ikke har kendskab til flere end de omtalte og viste), må være noget i underkanten af virkeligheden – folk passer på den slags ting. Heldigvis gav efterlysningen resultat, som omtalt i artiklen ”Efterlysning gav resultat”.

Jørgen F. Rønne / Mail: jronnest@hotmail.com

BYTTEAFTEN 7. OKTOBER 2009

Så blev det tredje gang vi afholdt dette arrangement, og der var ganske pænt fremmøde, skønt man godt kunne have ønsket sig nogle flere stande med varer. Nye medlemmer fik suppleret deres samlinger, andre fik ryddet op i dubletter og ting der fylder for meget, og vi fandt da vist også alle et eller andet, vi kunne bruge. Man skal heller ikke undervurdere den sociale side af det, da det jo er en aften, hvor der ikke er programsat noget specielt, så der er god tid til at udveksle erfaringer fra sommerens loppemarkedsoplevelser.

Lad os bare fortsætte med bytteaftenerne, men vi skulle gerne have flere medlemmer ud af busken med spændende sager. Vi er jo pr. definition mere samlere end spredere, men tænk lidt mere over, hvad I kan undvære til glæde for andre!

IK

Foto: Erling Vadgaard

Indslag om glas fra Hans Olaf Lindhard, Kastrup.

Aalborg Glasværk 1880

Sukkerskål
nr. 196

h= 100m
b=116m

Skulptur Hans Olaf Lindhard

Omkring 1899 genfandt smelter J. P. Andersen den ravbrune sats på Glasværk i Aalborg

Se:
Dansk Glas 1825-1925,
3, udgave fig. 370
og se
Glasnyt december 1994
"Sukkerstel"
fra Glasværket i Aalborg
og Kastrup Glasværk

Conradsminde 1834 - 1857

Asiet

h=35mm
h=117mm

Skår af lignende fundet i tomten fra glasværket i Rold Skov
Se Michael Blochs bog. Dansk presset glas, side 30.

Er det Conradsminde 1834-1857 ? eller er det fra Hadelands Glasværk 1867 ?
(I Hadelands Glasværk priskurant 1867, findes asietten under navnet Doris)

Holmegård 1853 igen, og om glassene som ikke blev vist.

Bogen, Dekorerede danske glas, er en flot bog som bringer meget viden, og giver forfatterne stor hæder.

På Anneberg-Samlingerne blev der udstillet en del glas, som ikke er vist i bogen, derfor dette indlæg.

Sådan som jeg har forstået oplægget til bogen, var meningen at det var slibningerne der var hovedformålet og ikke glassene, men det er ikke helt lykkedes, glassene hænger på en eller anden måde sammen med slibningerne, men jeg har talt omkring 30 lejlighedsglas i bogen.

Holmegård 1853 vinglas nr. 2 med knap 5 delt stiliseret vinløv med runde hjørner og hjørnetråde.

I Glasnyt oktober 2002 havde jeg et indlæg "En vinløvsfrise nyfundet fra Holmegård 1853," og der var nogle skriverier i de følgende udgaver af Glasnyt. Da jeg fik udleveret bogen ved ferniseringen af udstillingen på Anneberg, var jeg jo spændt på at se mit glas i bogen, men desværre, det var J.K.s, men altså mit glas der var udstillet på Anneberg-Samlingerne, glassets sjældenhedsgrad, det er kun fundet i få eksemplarer, fortjener at blive vist igen.

Holmegård 1853

Hankeglas nr.2 sliber W.Iserhorst

Hankeglasset har været udstillet på Anneberg-Samlingerne i perioden 30 april - 30 september 2008 men ikke vist i bogen Dekorerede danske glas.

Samling Hans Olaf Lindhard

Holmegård 1853 Vinglas nr.2 med knap

Fembladet vinløv med runde hjørner. Vinglasset har været udstillet på Anneberg-Samlingerne i perioden 30-april - 30 september 2008 men ikke vist i bogen Dekorerede danske glas.

Samling Hans Olaf Lindhard

Holmegård 1853 hankeglas nr. 2, 1 pots. Om hankeglasset som ikke kom med i bogen, Dekorerede danske glas, men blev udstillet på Anneberg-Samlingerne. Holmegårds hankeglas er sjældne sager i handelen og det rosenmalede hankeglas højde 12,2 cm, som er vist i bogen Dekorerede danske glas, side 146, er nok toppen der er fundet indtil nu, men mit hankeglas 1 pots højde 14 cm, er meget sjældent på grund af størrelsen, og det eneste som jeg har set indtil nu, billedet af hankeglasset er et computerbillede, der skal vise detaljerne i hankekruset.

Hans Olaf Lindhard

Holmegård 1853

vinglas nr. 1

Sliber

W. Iserhorst

Iserhorst var født i Preussen og kom som 26 årig til Holmegård, hvor han virkede i fyrre år til si død i 1888.

h= 113 mm

Et lejlighedsglas som ikke er vist i bogen "Dekorede danske glas" men udstillet på Anneberg - Samlingerne.

Champagneglas

fra den

Kgl. porcelænsfabrik

og

Holmegårds Glasværk

ca. 1928

?

I 1928 blev der etableret et samarbejde imellem Holmegårds Glasværk og den Kgl. Porcelænsfabrik, og det resulterede i glassene Tranquebar - Iris - Knipling - Perle - Herredag - Pokal - Orange og Høglå som oprindeligt blev tegnet af Orla Juul Nielsen, men kom aldrig i produktion som service. Høglå er en forkortelse af Holmegårdglas. Jacob Bang tegnede senere et porterglas ved navn Høglå.

Billedet af champagneglasset, slebet musselmalet, må med forsigtighed antages at være en del af dette samarbejde.

Champagneglasset er købt af en ældre dame, som har været ansat på den Kgl. Porcelænsfabrik, sammen med flere andre ældre ting fra den Kgl. Porcelænsfabrik.

h=170mm

Hans Olaf Lindhardt

1. Danske snapseglas Glashistorisk Selskab Aalborg 1976

2. Prislister over glas fra den Kgl. Porcelænsfabrik 1- juli 1928

Referat fra mødet
den 11. november 2009

SMÅ TING AF GLAS

Kirsten Jeppesen &
Irene M. Kristensen

indleder aftenen med at fortælle og
viser små glasting fra deres
samlinger.

Du kan evt. medbringe små
glasting fra din samling af glas
så vi kan få en god glassnak
omkring dette emne.

Foto. Bente Hansen

11. november 2009: Om ”SMÅ TING”

Ved Kirsten Jeppesen og Irene Kristensen

Kirsten og undertegnede havde letsindigt sagt ja til at stå for et arrangement omkring små glasting. Vi blev hurtigt klar over, at vi måtte indsnævre emnet betydeligt, for ”små ting” kan jo være så meget: snapseglas, saltkar, perler osv. Og perler kan være meget meget små, jfr. nogle treradede kæder med næsten mikroskopiske sorte håndlavede perler, som Jan Kock i sin tid havde med hjem til os fra Indien.

Det handler nu om *små ting til små folk*, dvs. legetøj, og her ser vi yderligere bort fra ting som hinkesten, glaskugler og nipsenåle, der også er spændende samlereobjekter, og koncentrerer os om genstande, som er miniatureudgaver af de voksnes glassager fra bord og køkken. Størrelserne kan variere en del fra det halvstore service, som brugtes når pigerne legede ”komme fremmede” med hinanden, over opdækningen for dukkerne og ned til tilbehøret til dukkekøkkenet og dukkehuset.

Vi har ikke fundet meget materiale om emnet, men på de omdelte ark ses, hvad der er afbildet i danske kataloger. Desuden er der vist en side med presseglas fra Kosta, et par ting fra et amerikansk tidsskrift samt illustrationerne fra et rigtig godt afsnit i Nationalmuseets bog: ”Det legede vi med”.

Der er en del grænsetilfælde, hvor man kan blive i tvivl om formålet. F.eks. små likørkopper, nålefade, visse sukkerkuglefigurer og små kuvertvaser, som den der er afbildet i Fyens katalog 1903.

En gennemgang af danske kataloger viser, at vi første gang støder på ting til børn i Aalborg-Mylenberg-katalogbladet fra 1859: ”Blaa og hvide Børnekruse med Hank pr. 100 stk. 8 sk.” Hvem har set et sådant?

I Kastrup 1886 optræder ”små osteklokker”, men om de er til oste eller børn skal ikke kunne siges. Fyen 1896 har søblå vandkande, vandglas, vandstel og osteklokke under børneartikler, og de optræder også i årene fremover. Senere kommer en lille og en noget højere vandkaraffel med overhængsglas samt en kiksespand til. Nogle af tingene holder ved helt til 1950, bl.a. mellemstørrelsen i karaffel med glas, som også fås med optik 10. Man bedes bemærke knoppen på osteklokken, som ligner den på visse fynske karaffer.

I Holmegaard 1900 finder vi en vandkande med glas samt et sæt med bakke, karaffel og glas på stilk. De har også lavet karaffer med overhængsglas. Der er små forskelle på de to værkers produkter, bl.a. på den lyseblå farve.

Blandt Kastrups populære ætsede ting findes krusene med ”Den artige Pige/Dreng”. De ses også i en mindre udgave som kop. Hvorfor mon pigeglasset er det hyppigst forekommende? Og så glemmer vi heller ikke de små pressede børneglas i alverdens farver, som nu er så efterspurgt.

Der har givet været fremstillet mange ting som fusk til familie og venners børn. Et eksempel herpå er det smukke sæt med opsats, karaffel og glas, som er afbildet i bogen om Fyens Glasværk.

I slutningen af 1800-tallet vandt presseglas frem også på børneområdet, men her i Danmark kendes det ikke. Derimod har vi fået masser af presseting fra udlandet, bl.a. fra Sverige, som det ses af katalogbladet fra Kosta. Flere af modellerne var med blandt de medbragte ting.

Også andet end presseglas er kommet ind udefra, bl.a. tre meget smukke servicer, hvoraf ét med vinløvsslibning, to med guld og emaljering: karaffel/kande og 4-5 glas, det ene sæt på tilsvarende bakke. Blandt osteklokkerne er der ligeledes fine malede eksemplarer. Afstamningen er uvis: Tyskland, Frankrig, England?

Tre små nogenlunde ens pressede opsatse i turbinemønster i hhv. opal, klar og søblå, oprindelig indkøbt som saltkar, er mærket hhv. "Portieux", "Made in Taiwan" og uden mærke. Glassets verden er stor, også i det små.

Et underligt klodset sæt med en karaffel og 4 små skåle har jeg først for nylig erkendt som værende en plat de menage. Det er nok fusk, måske Fyen?

Der fremstilles stadig små ting i glas. En rundtur på nettet under "miniaturer" viser, at der er et kæmpestort marked for udstyr til dukkehuse m.m. både i glas, specielt lampeglas og efterligninger i plastik. Nogle af tingene er kun få mm høje.

Medlemmerne var blevet bedt om at medbringe egne ting, og der var meget spændende at se på, bl.a. endnu et emaljemalet sæt og et fløde-sukker-sæt som det i Kosta-kataloget viste.

Det har været vanskeligt/umuligt at finde ud af, hvor mange af de gamle skønne ting stammer fra, men det er et charmerende emne at fordybe sig i. Vi samlere, der gør vores fund ude i handelen, har ikke en chance for at bestemme proveniencen. Museerne har som regel mere styr på det, fordi de har modtaget genstandene fra private og fået en historie med. I denne sammenhæng er det interessant, at det fine sæt i opalglas, der er afbildet i Nationalmuseets bog, er købt på Hotel Skandinavien i Nakskov 20.2.1878, hvor nogle omrejsende dværge optrådte med deres glaskunst. Er det dem, der også er mestre for de sjove lomme flasker med figurer i, som også mest er fundet i det sydlige Danmark?

Det er utroligt, hvor meget der trods alt er bevaret af de sarte små ting, selv om de har været i barnehænder. Vi håber at vi har inspireret andre til at dyrke dette specielle samleremne. Det har jo bl.a. den fordel, at det ikke fylder så meget!

IK

Efterlysning gav resultat.

I Glasnyt nr. 45 havde jeg en efterlysning vedr. hankekrus med inskription (deviser) og med/uden de formfejl, der er omtalt i samme artikel.

Efterlysningen gav desværre ikke det store resultat, men indfrie de forventningerne på den måde, at en enkelt samler reagerede på efterlysningen.

Vedkommende havde for nylig erhvervet et hankekrus med rødbrunt skjold og med devisen "Vær lykkelig" fig.1a, 1b og 1c. Hankekruset har alle de 5 omtalte kendetegn og fejl, der er nævnt i artiklen: Ølglas & Hankekrus med formfejl, som omtalt i "Glasnyt" nr. 45.

Fig.1a

Fig.1b

Fig.1c

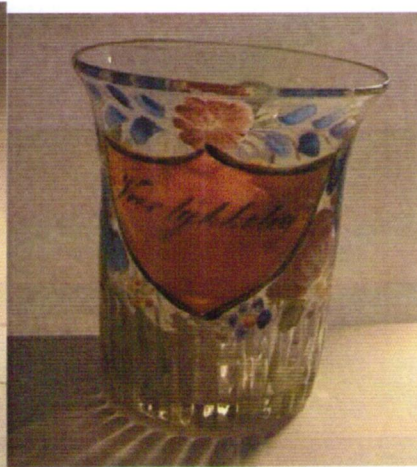
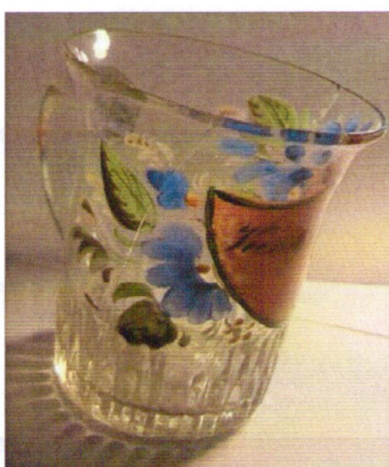
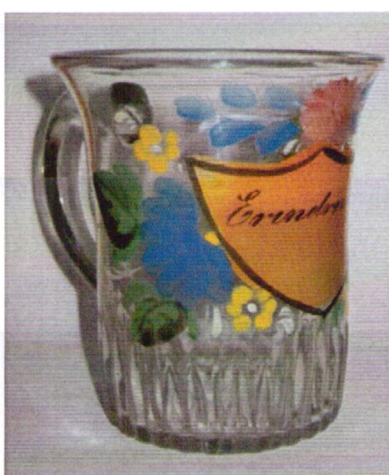

Fig.2a

Fig.2b

Fig.2c

Som det ses, så ligner det på mange måder det hankekrus, der er omtalt i artiklen fig.2a, 2b og 2c, og som også har rødbrunt skjold og som bærer devisen "Erindring". Den væsentligste forskel er, at dette krus også, i lighed med det på AHM fig.3a, 3b og 3c, som også har devisen "Vær lykkelig" i gult skjold, er påmalet "Den fligede nordjyske Rose". **Dette krus er, kan man vist godt sige, bindeled mellem hankekruset med rødbrunt skjold og devisen "Erindring" og kruset på AHM med gult skjold og devisen "Vær lykkelig".**

Som det ses på de 2 billedrækker ovenover, så har de 2 krus samme skjoldform og -farve til devise - i det her tilfælde henholdsvis "Erindring" og "Vær lykkelig" med sort emalje. De er 100 % identiske mht. blomsterdekorationen over skjoldet, idet begge har en rødviolet rosetblomst midtfor samt identiske blå "blade" på begge sider af rosetblomsten.

Dekorationerne er også ret identiske, hvis man ser på blomsterdekorationen til venstre for skjoldet, blot er der lidt farvevariation. Anderledes forholder det sig med dekorationen til højre for skjoldet. Her har kruset med "Erindring" nogle blomster, mens kruset med "Vær lykkelig" har "Den fligede nordjyske Rose", herudover er der på begge krus nogle blomster og blade, der stort set er identiske, bortset fra blomsterfarven. Konklusionen på ovennævnte betragtninger må være, at de 2 krus er fremstillet på samme glasværk og sandsynligvis af samme glasmaler. Men hvorvidt der er tale om Conradsminde eller Mylenberg er foreløbig en trossag.

Fig.3a

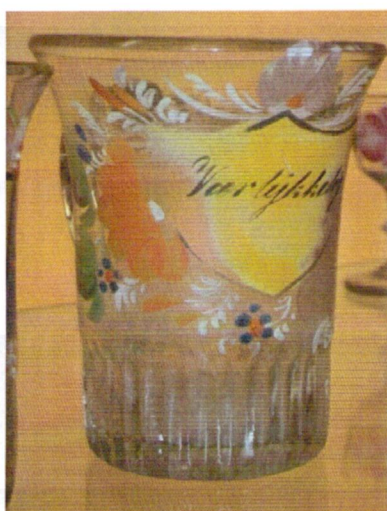

Fig.3b

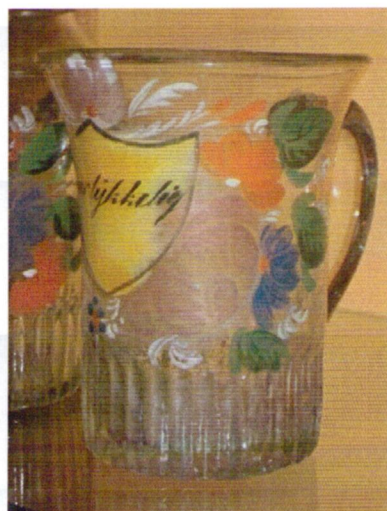
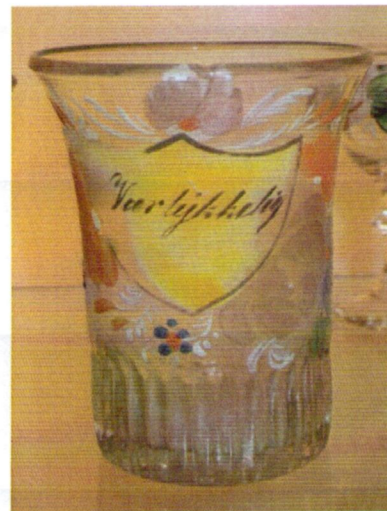

Fig.3c

Hvis vi så ser på de 2 hankeglas (krus) med samme devise - "Vær Lykkelig" (se ovenover - Fig.1 & fig.3). Her er skjoldformen ens med sort indramning, mens skjoldfarven er forskellig - hhv. rødbrun og gul. Teksten til devise "Vær lykkelig" er udført på samme skriftmåde og med samme sorte farve, desuden har begge krus til højre for skjoldet "Den fligede nordjyske Rose", hvoraf den på AHM's eksemplar dog er noget bleg i farven, begge krus har også de samme blade. Ud fra de overnævnte betragtninger kan man vist godt konkludere, at også disse 2 hankeglas må være fremstillet på samme glasværk, hvor igen enten Conradsminde eller Mylenberg er mest sandsynlig.

Fig.1c

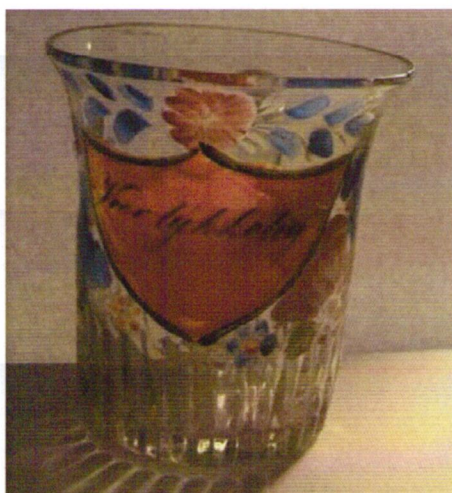
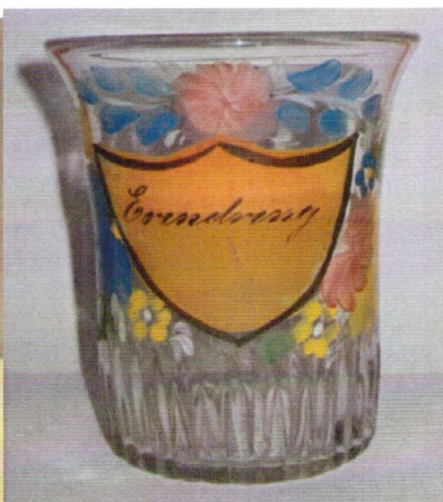

Fig.2c

De 2 krus fig.1c og fig.2c har samme deviseskjold med samme skriftmåde. Dekorationerne over skjoldet er identiske med en rødviolet rosetblomst i midten og blå "blade".

Fig.1b

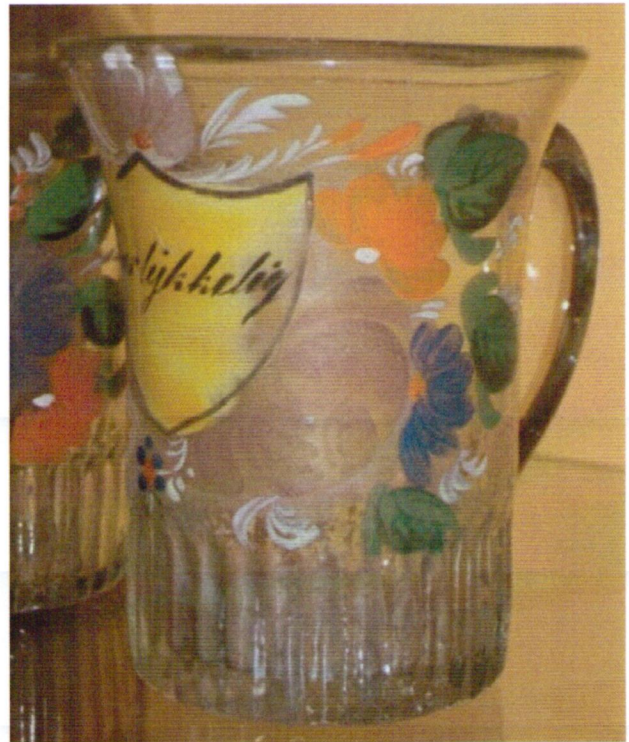
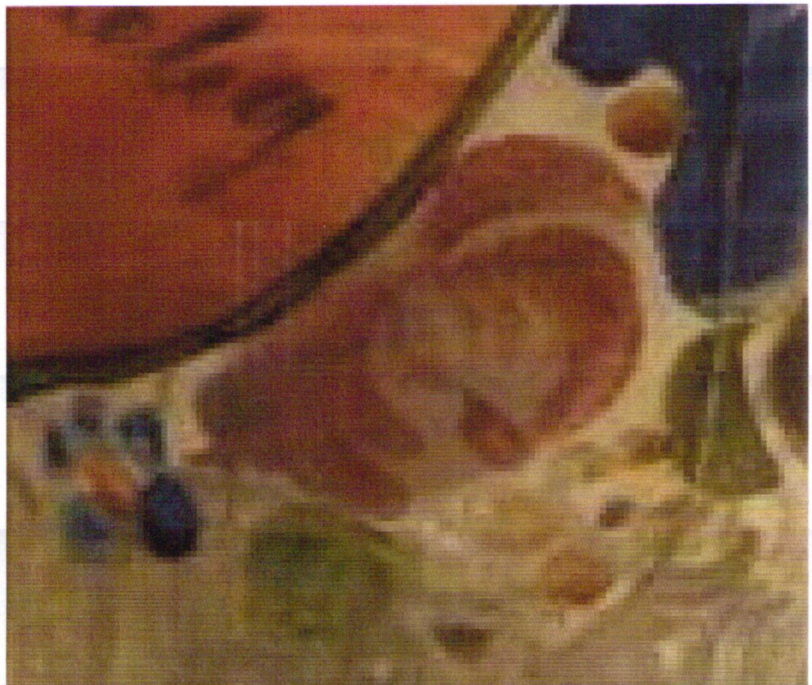

Fig.3b

De 2 hankeglas fig.1b og fig.3b har begge "Den fligede nordjyske Rose" t.h. for skjoldet.

T.h. udsnit af fig. 1b med "Den fligede nordjyske Rose".

Vedr. kruset på Aalborg Historiske Museum (fig.3): Det ikke blevet undersøgt af undertegnede, om dette krus har de 5 kendetegn og fejl, som de 2 andre hankeglas i artiklen her har, men det er meget sandsynligt, og vil falde godt i tråd med de andre krus (hankeglas).

De 4 efterfølgende foto viser trinvis, hvorledes de 3 krus er sammenhørende.

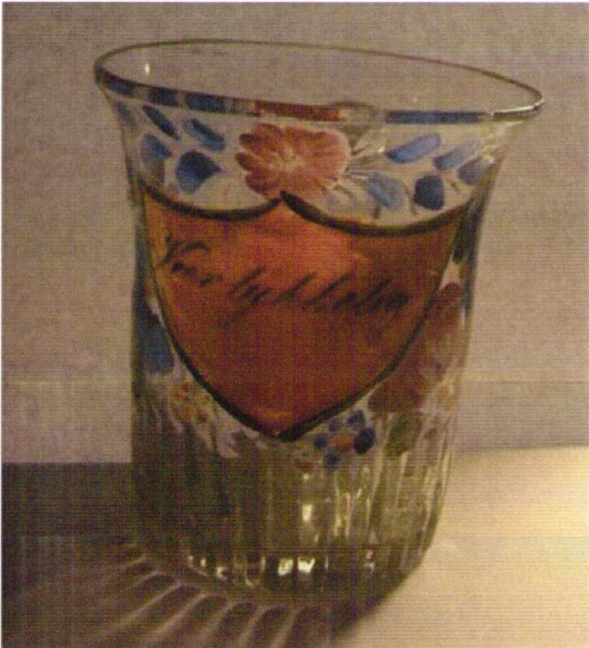

Fig.1c

Fig.2c

Fig.1b.

Fig.3b

Som følge af overnævnte betragtninger kan man godt konkludere, at alle 3 krus sandsynligvis er fremstillet på samme glasværk - sandsynliggjort vha. ringbeviset: når

hankekrusene fig.1 og fig.2 er sammenhørende og krusene fig.1 og fig.3 er sammenhørende, så siger ringbeviset, at så er hankekrusene fig.2 og fig.3 også sammenhørende, så sandsynligvis er alle 3 krus fremstillet på samme glasværk, enten Conradsminde eller Mylenberg, dog er der en lille/stor mulighed for, at de viste typer kan være udført på begge glasværker eller måske Aalborg Glasværk, da arbejderne stort set var de samme alle steder, og da produktionen af emaljemalede glas generelt fandt sted i den periode, hvor alle 3 værker var i drift i en del af perioden. Produktionsstedet kan selv på sigt være vanskelig at klarlægge, da det kan blive svært at afgøre, hvornår den emaljemalede rosendekoration konkret begyndte og sluttede i det nordjyske, men vi ved fra Holmegaard, at de averterede "malcdc" (rosenmalede?) glas første gang i deres prisfortegnelse 1853 (sandsynligvis) og sidste gang i 1974-prislisten, så muligvis begyndte og sluttede det i det nordjyske på omtrent samme tid, så de 3 krus kan teoretisk være fremstillet på ethvert af de 3 nordjyske glasværker.

Fundet af hankeglasset fig. 1 har dog bevist noget, vi ikke vidste med sikkerhed før, nemlig at hankeglas med blomsterdekoration (fig.2) og hankeglas med rosendekoration (fig.3) sandsynligvis er fremstillet i nogenlunde samme tidsrum og sandsynligvis på samme glasværk. De omtalte krus er altså ikke en del af en

udvikling, hvor man i en periode har fremstillet typen fig.2, som så efterfølgende er afløst af typen på fig.3 – som evt. også kan tænkes fremstillet på et andet glasværk, for selvom de begge har de omtalte formfejl, så kan forme jo være mere eller mindre identiske eller skifte ejer. Vi ved nu med rimelig sikkerhed, at der sikkert har været en glidende overgang mellem de 2 typer eller måske en sideløbende produktion, og med den viden vi har i dag, så kan vi - vha. de skriftlige arkivalier – foreløbig fastslå, at den første rosenmalede emaljeproduktion i Nordjylland formentlig fandt sted på Mylenberg Glasværk.

Jørgen F. Rønne / Mail: jronnest@hotmail.com

Fig. 1 - 2 - 3 er lånt fra Jørgen F. Rønnest artikel i GLASNYT nr. 46 side 9 -10

5-delt takket stiliseret vinløv.

Jørgen F. Rønnest har i glasnyt nr. 46 - i et særdeles spændende indlæg- beskrevet et vinløvsglas med en betegnelse svarende til overskriften for dette indlæg.

Jørgen beskriver glasset som en kombination mellem 3-delt takket vinløv og 5-delt stiliseret vinløv. Jørgens placering af slibningen er egentlig meget forståelig, men da der er tale om et 5-fliget vinløvsblad på glasset, er det snarere en kombination af det, vi i bogen "Dekorerede danske Glas" betegner som 5-fliget takket vinløv og 5-fliget takket stiliseret vinløv uden hjørnetråde. At Jørgen henviser til 3-delt takket vinløv skyldes, at denne vinløvstype er den bedst dokumenterede, fordi denne slibning kendes fra et eksemplar af vinglas nr. 12

Det er første gang vi præsenteres for denne slibning. Normalt mener vi, at eet slebet glas ikke er tilstrækkelig til, at vi kan betegne slibningen som en særlig type. Efter vores opfattelse skal der være mindst 3-5 glas med samme slibning, før vi vil betegne slibningen som en særlig type. Der kan dog være særlige grunde til at definere en ny type, selvom vi kun har et enkelt glas. Det bedste eksempel herpå er vinglas nr. 12 med blomsterranken. Her har vi tegningen i Kat 1853 som dokumentation, men det er desværre kun i meget få tilfælde vi er så heldige, at vi har et tegnet eller fotografisk forlæg.

Selvom vi ikke har haft glasset i hånden mener vi, at det glas Jørgen har beskrevet i sit indlæg har så mange karakteristika, at det er berettiget, at denne slibning får sin egen typebetegnelse. Ud fra fotografierne at dømme, er der tale om vinglas nr. 1 fra Holmegaard. Druernes antal og fordeling svarer nøje til det vi kender fra Holmegaards vinløv, og som er et væsentligt kendetegn for værkets vinløvsslibninger. Også beskrivelsen af trådenes forløb stemmer med det vi kender og betegner ”som modsatløbende”. Vinbladets form stemmer ganske med det forløb vi betegner som 5-delt stiliseret, i dette tilfælde uden hjørnetråde. De takkede blade kender vi jo også fra 2 forskellige slibninger på vinglas nr. 12. Vi er derfor enig med Jørgen i, at vi her har en slibning vi ikke tidligere har registreret. Det vil derfor være uhyre interessant, hvis der dukker yderligere glas op med denne slibning.

Sidst i sit indlæg kommer Jørgen ind på, at der i midten af 1800-tallet, er blevet slebet på glas mange steder, både her i landet og uden for landets grænser. I vores fremstilling har vi forsøgt alene at beskrive de slibninger der kunne dokumenteres som danske. Når vi taler om slibninger udført på Holmegaard, står vi med et rimeligt godt dokumentationsmateriale, dels i form af Kat 1853, dels i glas fra prøvesamlingen. Det ovenfor omtalte glas har så er mange lighedspunkter med glas med Holmegaard slibninger, at der i dette tilfælde ikke kan herske nogen tvivl op slibestedet. Når vi derimod taler om nordjyske slibninger, er det et meget spinkelt dokumentationsmateriale vi bygger på.

Vi er i øvrigt uenig med Jørgen Rønne, når han i sit indlæg skriver: ”må denne blanding af fakta og postulater betragtes som værende en del af den foreløbige sandhed om danske dekorationstypers tilhørsforhold”. Vi mener ikke, at vi fremsætter postulater i bogen. Derimod fremsætter vi en række teorier, og drager en række forsigtige konklusioner på basis af det omfattende kildemateriale vi har været igennem. I den store danske ordbog defineres postulat som ”et udsagn, der i en argumentation forlanges accepteret uden nærmere bevis”

Vi har været gennem rigtig meget katalogmateriale fra svenske og norske glasværker, og mener derfor, at de slibninger vi har beskrevet i bogen er rimelig sikre i forhold til disse lande. Der hvor vi kan være en smule usikre, er slibninger udført på de glasværker der er beliggende syd for grænsen. Vi har et håb om på et tidspunkt at besøge de områder hvorfra de indvandrede tyske slibere kom.

Torben Errboe & Niels Andersen

Nyt om Odense Glasværks egeløvstype.

I bogen "Dekorerede danske glas" af Torben Errboe og Niels Andersen er der et afsnit om egeløvsglas fremstillet på Odense Glasværk. Forfatteren (NA) har af ringbevisets traditionelle vej kunnet bestemme typen, som man nu ved, at Fyns Glasværk også har fremstillet, i lighed med flere andre danske glasværker. Beviset for dette findes på Erhvervsarkivet i Århus, som ligger inde med en stor del af Fyns Glasværks gamle arkiv. Typen har vi glassamlere set af og til uden at vide, hvor typen er fremstillet, decorationen er ret karakteristisk pga. de specielle agern, som er let genkendelige ved at være runde og nærmest ligne bær, af og til er de enkelte bær (agern) med ikke udfyldt midterparti - "åbne agern" (ses bedst fig. 1a).

Iflg. forfatterne så findes typen med egeløvsblade, der er 7 eller 9- fliget, men som det fremgår af fig. 1 og fig. 2, så findes typen også 5-fliget. De 2 afbillede glas er købt sammen, så måske er de også i sin tid købt sammen. Glassene er noget forskellige, hvad angår decorationen, idet bladernes form på det ene (fig. 1) er mere langstrakt i det og begge - men især det t.v. - virker temmelig sjusket i udførelsen, både hvad angår den symmetriske opbygning af ranken og slibearbejdet, noget som NA også har påpeget vedr. typen.

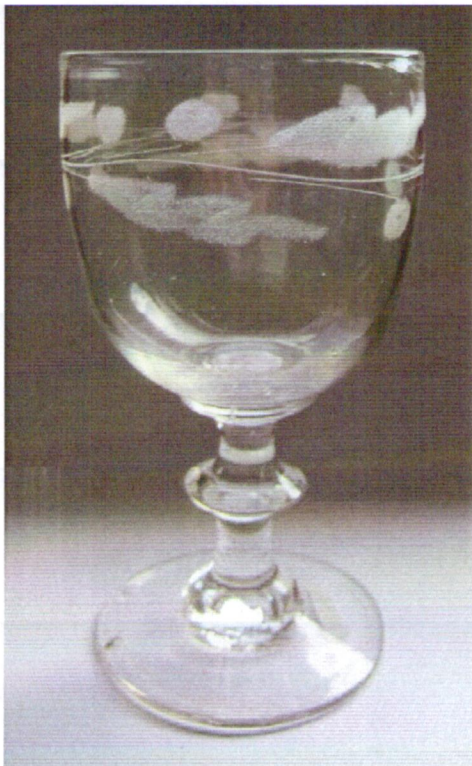

Fig. 1

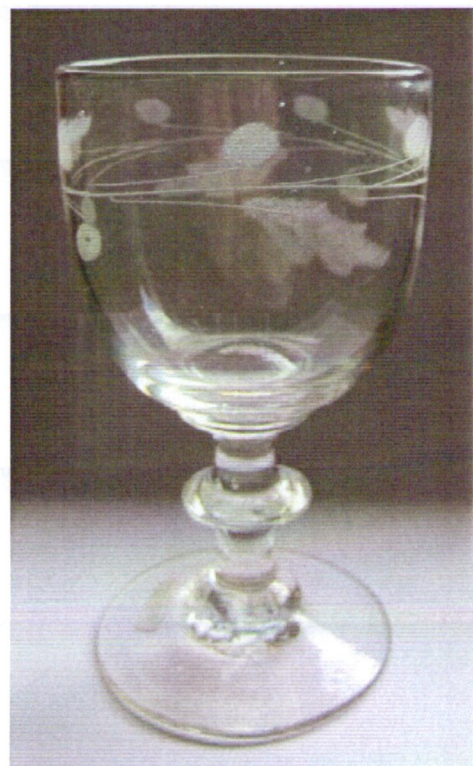

Fig. 2

Glassene er med mollex under kummen og med knap på stilken, som det fremgår af billederne. De er henholdsvis 10,8 og 11 cm høje, opdrevne og anheftede. Glasmassen er af middelsvært gods og satsen er klar (hvid).

Egeløvsdekorationen består af en svagt bølget ranke, som løber højre om, ranken ligger ret højt på kummen, og består af 4 stk. 5-fligede egeblade med skiftevis 2 "agern" over og under bladene, ind imellem dog noget usymmetrisk placeret. Sandsynligvis pga. rankens høje placering på kummen har bladene kun en svag hældning og er ret smalle, hvilket ses på glasset til venstre (fig. 1), eller, som det ses på fig. 2, så bliver bladene ret korte, og måske derfor kun 5-fligede. Iflg. bogen "Dekorerede danske glas" har man kendskab til vinglas, der er med 7-fliget eller 9-fliget egeløv, med 2 eller 3 agern, men der kendes også et vinglas uden agern, men med de samme **karakteristiske** stilke til de manglende (glemte?) agern.

Efterfølgende 2 billeder viser et forstørret udsnit af ranken på de 2 glas på fig. 1 & fig. 2 fotograferet i en lidt anden position og vinkel, så læseren får et bedre indtryk af ranken med egeblade og de runde "agern", som af og til er "**åbne**", og deres placering. Som det fremgår af de 2 billeder (fig. 1a og fig. 2a) er dekorationen på glassene fig. 1 og fig. 2 ret identiske, blot er der som tidligere nævnt temmelig stor forskel på egebladenes form.

Fig.1a.

Fig.2a.

Som det fremgår af bogen "Dekorerede danske glas", så er det begrænset, hvad man ved om typens udbredelse mht. de forskellige glastyper, så det ville være fint, hvis *Glasnyts* læsere kunne få en melding, såfremt nogle måtte være i besiddelse af eksemplarer af de 3 typer (5, 7 eller 9- fliget), som ikke er *vist* i den pågældende bog, det kunne især være interessant at få oplyst, hvis nogle ligger inde med vinglas med 9-fliget egeløv med 2 eller 3 agern – en sådan dekoration må på et vinglas være ret kompakt. Det er lidt uklart, efter beskrivelsen i bogen "Dekorerede danske glas", om kun den ene eller begge disse typer eksisterer. De afbildede 2 vinglas i bogen er 7-fligede, og disse har, så vidt jeg kan se, begge 3 "agern".

Efterlysningen gælder både snapseglas, vinglas, karafler mm., men især eftersøges drikkeglas med glat stilk med omtalte egeløvsdekoration, idet man ved de er fremstillet, men ingen eksemplarer kendes endnu.

Jørgen F. Rønne / Mail: jronnest@hotmail.com

GLASTUR TIL HOLLAND

Fra 30. sept. til 4. okt. var vi nogle stykker her fra foreningen der var med på en bustur gennem Nordtyskland til Holland, som Jan Kock havde arrangeret for venneforeningen ved Glasmuseet i Ebeltoft. Vi så selvfølgelig meget moderne glas, noget flottere end andet, men der var også lejlighed til at besøge museer med pragtstykker af fortidens glaskunst, og derfor synes jeg det er på sin plads at nævne disse steder, hvis nogle af vore medlemmer skulle komme på de kanter i forbindelse med en ferietur.

Undervejs ned gennem Tyskland besøgte vi ved Petershagen den gamle Glashütte Gernheim, der er speciel ved at være bygget som en stor kegle, og her var et meget interessant museum på loftet, som vi desværre havde for lidt tid til at studere.

Den første dag i Holland var vi i Leerdam med det store glasværk Royal Leerdam ligger, og hvor næsten alt i byen har med glas at gøre. Det meste af museet var desværre pakket ned for senere at flytte til nye og større omgivelser, men det vi så var flot.

Andendagen tilbragte vi i Den Haag, hvor bymuseet bød på meget flotte udstillinger med bl.a. de fantastiske diamantgraveringer, som hollænderne er så berømte for.

Om lørdagen var vi så langt ude på landet i en slags frilandsmuseum i Orvelte, hvor forskellige kunsthåndværkere arbejdede, og hvor vi oplevede en fabelagtig glasmager, der ene mand håndterede at lave overfangsglas, alt imens han snakkede og underholdt til den store guldmedalje. Virkelig morsomt! Dagen fortsatte med forskellige arrangementer i Tubbergen, hvor der var en særlig glasfestuge, og sluttede med festmiddag.

Dagen efter gik turen hjemad, men der var tid til et besøg i Düsseldorf, hvor kunstmuseet rummer en enestående samling af både gammelt og nyere glas. Det kan varmt anbefales.

Alt i alt var det en anstrengende men udbytterig tur som altid, når Jan er guide. Holland har meget at byde på, men man skal ikke besøge landet for madens skyld!

IK